

3. Мойсеев С. Сучасна теорія прав людини: ліберальні та комунітаристські підходи. *Філософія права і загальна теорія права*. 2013. № 1. С. 118–134.
4. Шипунов Г. В. Теоретико-методологічні засади аналізу сучасного авторитаризму (на прикладі Росії і Білорусі) : автореф. дис. ... канд. політ. наук : 23.00.02. Львів, 2007. 22 с.
5. Джолос С. В. Етатистська держава як цінність. *Актуальні проблеми держави і права*. 2010. Вип. 53. С. 397–402.

Ключові слова: правозахисна функція, державний правозахист, недержавний захист, сучасна держава.

Ключевые слова: правозащитная функция, государственный правозащита, негосударственная защита, современное государство.

Key words: human rights protection, state law enforcement, non-state protection, modern state.

ВОЙЦЕХІВСЬКА ДАРИНА ЮРІЇВНА

Національний університет «Одеська юридична академія»,
студентка 1 курсу Центру підготовки магістрів публічної служби
та професійних суддів

КЛАСИФІКАЦІЯ ІНСТИТУТІВ ДЕРЖАВИ

Інститут держави є важливим для політичної системи суспільства. Його важливість визначається максимальною концентрацією в руках ресурсів, що дозволяють державі впливати на соціальні зміни. За допомогою інститутів держави висвітлюється сутність та соціальна роль здійснюваних функцій державою. Представники різних гуманітарних наук займаються дослідженням інститутів держави. Широке поширення теорії інститутів вдало пояснив В. Є. Гулієв: «Дещо спрощуючи складну соціальну дійсність, можна сказати, що якщо в добуржуазний період громадянин виступав по відношенню до держави як відокремлений індивід, то за імперіалізму ця лінія «громадянин – держава» збагатилася ще одним елементом і набула такого вигляду: «громадянин – інститут – держава» [1, с. 59]. Інституціоналісти (Т. Веблен, М. Оріу, Ж. Ренар, А. Грачі, М. Прело та ін.) під політичними інститутами розуміють групи людей, об'єднаних якою-небудь ідеєю, почуттям солідарності для виконання певних функцій. Т. Парсонс і П. Хортон трактують політичні інститути як систему ролей, організовану систему поведінки і політичних відносин. Р. Кеніг під політичними інститутами розуміє систему норм, що регулюють поведінку людини в політичній сфері. Ефективність всього механізму держави пов'язане з даною категорією.

Інститут держави завжди володіє певною автономією та виступає важливим елементом державності. За рахунок цього має регулятивний характер, який створений для контролю певної сфери суспільних

відносин. Дане поняття має правове закріплення в національному законодавстві. Правові принципи та цінності можна віднести до основи функціонування інститутів держави. Механізм держави є певною системою для встановлення якої враховують інститути держави. За допомогою організаційного та функціонального підходів відображають інструментальний аспект механізму держави. У правовій науці виділяють Інститут парламенту, глави держави, які мають чітку організацію та структуру і відносяться до організаційних інститутів. Також виділяють Інститут надзвичайного стану, виборів, референдуму, які належать до функціональних інститутів. Таке розподілення досить умовне тому, що кожен інститут держави має організаційні та функціональні елементи. Розкриття сутності інститутів держави проводиться із урахуванням особливостей організації діяльності сучасної держави. Її керована матерія здійснення державної влади та досягнення мети державної політики вважаючи на своєрідність внутрішньої структури інституту держави виокремлює прості та комплексні інститути. Елементарна одиниця, яку не можна розділити на більш дрібні представлена простими інститутами, а інститути держави, які мають підінститути мають назву комплексні. Відповідно до їх пріоритетності виділяють основні та похідні інститути держави. Інститут державного суверенітету представляє собою основний інститут держави, а інститут представника державної влади на місцях, який має зв'язок з інститутом контролю держави похідний інститут держави.

Одна з найважливіших класифікацій інституту держави, яка поєднує в собі гармонічні істотні положення, які характеризують механізм держави і розкривають загальну картину державного правління є розподілення за гілками влади. В Україні наявні три гілки влади, відповідно до цього виділяють інститут законодавчої, виконавчої та судової влади. В межі інституту законодавчої влади входять такі інститути, як парламент, правове становище депутата, законодавчий процес. Інститут виконавчої влади представлений інститутом уряду, місцевих органів виконавчої влади. Інститут суду, судового рішення, повноважень суддів становлять інститут судової влади в державі. Порядок організації та функціонування держави здійснюється за допомогою діяльності органів державної влади або безпосередньо народом. Згідно цьому відбувається розподілення інституту держави на інститут представницької та безпосередньої демократії. Дані категорії історично взаємопов'язані. В залежності від компетенції інституту держави здійснюється розподілення на інститути держави із загальною та спеціальною компетенцією. Загальна компетенція включає межі повноваження прийняття рішень з будь-яких питань, а спеціальна з конкретних питань в певній сфері. Фактором для класифікації інститутів держави виступає концепція неoinституціоналістів, відповідно до якої під інститутом розуміються «правила гри в суспільстві або створені людиною обмежувальні рамки, які організовують взаємовідносини між людьми». Відповідно до цього відбувається розподілення на формальні та неформальні інститути. Найбільш яскравим прикладом формальних інститутів

будуть правові норми. Неформальні інститути будуть представлені традиціями, звичаями, взаємними угодами [2, с. 10].

В сучасному глобалізованому світі дослідження питання інституту держави набувають все більшої популярності. Це пов'язано із зміною місця і ролі держави. Інституційні особливості сучасної держави залежать в багато чому від змін в місцевих інститутах [3, с. 8]. Закономірності функціонування державної влади та основні напрями її діяльності забезпечуються інституційним підходом. Даний підхід дає змогу підвищити ефективність та результативність діяльності всіх гілок державної влади.

Отже, інститути держави та їх класифікація дають змогу поглиблено ознайомитись із особливостями організації та розвитку в механізмі держави, який включає в себе систему органів держави. Вони відповідають напрямкам державної діяльності та виступають стабільною категорією. Інститути держави дозволяють уявити функціонування державної влади.

Список використаної літератури:

1. Гулиев В. Е. Современные буржуазные учения о капиталистическом государстве / В. Е. Гулиев. – М., 1967. – С. 59.
2. Гельман В. Я. институциональное строительство и неформальные институты в современной российской политике / В. Я. Гельман // Полис. – 2003. – № 4. – С. 10.
3. Оборотов Ю. Н. Образы государства в глобализирующемся мире / Ю. Н. Оборотов // Закон и жизнь. – 2004. – № 8 (153). – С. 8.

Ключові слова: держава, інститут держави, механізм держави, державна влада, елемент державності, класифікація інститутів, гілки влади.

Ключевые слова: государство, институт государства, государственный механизм, государственная власть, элемент государственности, классификация институтов, ветви власти.

Key words: state, state institution, state mechanism, state power, statehood element, classification of institutions, branches of government.